

Tulonjaon ennakkotilasto

Förhandsstatistik över inkomstfördelningen

Preliminary Income Distribution Statistics

2001

Alustavia tietoja tulonjaon kehityksestä vuonna 2001

Kotitalouksien keskimääräiset käytettävissä olevat tulot lisääntyivät vuonna 2001 tulonjakotilaston ennakkotietojen mukaan reaalisesti 3,0 prosenttia mediaanitulolla mitattuna ja 1,2 prosenttia keskiarvolla mitattuna. Tulokehitys oli heikointa tulojakauman ääripäissä, suuri- ja pienituloisimmassa kymmenesosassa väestöstä.

Vuonna 2001 tuloerot pienenevät jonkin verran edellisvuoteen verrattuna, mutta pysyivät edelleen korkealla tasolla. Käytettävissä olevien tulojen eroja kuvaava Gi-

ni-kerroin laski vuonna 2001 noin prosenttiyksiköllä edellisvuodesta.

Tuloerojen kaventumiseen vaikutti merkittävimmin omaisuustulojen, erityisesti luovutusvoittojen vähentyminen. Suurituloisimman kymmenesosan osuus tuloista aleni noin prosenttiyksiköllä. Pienituloisimman kymmenesosan tulo-osuus säilyi ennallaan. Käytettävissä olevien tulojen erot olivat ennen vuotta 2001 kasvaneet kuutena perättäisenä vuotena.

Käytettävissä olevien reaalityulojen muutokset ja tuloerot Gini-kertoimella mitattuna 1991–2001*.

	Muutos- %										
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Käytettävissä olevien tulojen reaalinen vuosimuutos											
Keskiarvo	0,6	-5,3	-1,8	-1,4	2,3	1,6	4,3	2,9	4,5	2,3	1,2
Mediaani	0,1	-5,0	-3,2	-3,1	2,2	1,1	2,0	2,4	1,9	1,3	3,0
Tuloerot Gini-kertoimella mitattuna											
	Gini-%										
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Käytettävissä olevat tulot	20,4	20,0	21,1	21,0	21,8	22,3	23,7	24,8	25,9	26,6	25,7
Bruttotulot	25,4	25,4	26,4	26,2	26,9	27,5	28,6	29,5	30,6	31,2	30,4
Tuotannontekijätulot	39,9	42,4	45,7	46,5	46,4	46,8	47,3	47,1	47,6	47,6	46,9

Tulokäsitteen muutosten vuoksi vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

*=ennakkotieto

Mediaanitulo kasvoi reaalisesti 3 prosenttia edellisvuodesta

Kotitalouksien keskimääräiset käytettävissä olevat tulot lisääntyivät vuonna 2001 ennakkotietojen mukaan keskiarvolla mitattuna reaalisesti 1,2 prosenttia ja mediaanilla mitattuna 3,0 prosenttia. Tuloja lisäsivät palkkatulot, ansioeläkkeet ja keventynyt verotus. Omaisuus- ja yrittäjätulot sen sijaan vähenivät.

Keskiarvolla mitattuna reaalitytulot lisääntyivät vuonna 2001 jonkin verran vähemmän kuin vuonna 2000. Mediaanitulon kasvu puolestaan oli nopeaa: nopeampaa kuin kertakaan aiemmin vuosina 1991–2000. Mediaanitulon keskiarvoa nopeampi nousu on poikkeuksellista ja aiheutuu erityisesti suuri- ja pienituloisimpien tulonsaajaryhmien muita heikommasta tulokehityksestä.

Kotitalouksia oli vuonna 2000 yhteensä 2 381 500 eli 8 500 kotitaloutta enemmän kuin vuonna 2000. Kotitalouden keskikoko oli edelleen 2,15 henkilöä.

Kotitalouksien tuotannontekijätulot eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot laskivat edellisvuodesta keskimäärin 0,4 prosenttia kotitaloutta kohti. Palkkatulot lisääntyivät 3,3 prosenttia, mutta yrittäjätulot laskivat lähinnä metsänmyyntitulojen ja maatalouden yrittäjätulojen vähenemisen vuoksi.

Aiempina vuosina voimakkaasti kasvaneet omaisuustulot vähenivät noin 13 prosenttia edellisvuodesta. Erityisesti arvopapereiden (osakkeiden tms.) myynnistä saadut veronalaiset luovutusvoitot vähenivät voimakkaasti, lähes 60 prosenttia. Osinkotulot sen sijaan lisääntyivät edelleen selvästi. Omaisuustuloksi luettava laskennallinen asuntotulo kasvoi edellisvuosia vähemmän eli noin 2 prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2001.

Saadut tulonsiirrot lisääntyivät kotitaloutta kohden reaalisesti 0,6 prosenttia. Lisäys aiheutui lähinnä ansioeläkkeiden lisääntymisestä. Sosiaaliavustusten määrä väheni selvästi.

Saatujen tulonsiirtojen ja tuotannontekijätulojen summa eli bruttotulot pysyivät reaalisesti lähes ennallaan, sillä ne vähenivät 0,1 prosenttia. Edellisvuonna bruttotulot olivat lisääntyneet reaalisesti vajaat 2,3 prosenttia. Kun bruttotuloista poistetaan laskennalliset erät, saadaan kotitalouksien rahatulot. Ne olivat myös lähes edellisvuoden tasolla, vähennystä oli 0,2 prosenttia.

Kotitalouksien maksamat tulonsiirrot eli välittömät verot ja veronluonteiset maksut vähentyivät reaalisesti liki 4 prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2001. Erityisesti kotitalouksien maksamat valtion tuloverot laskivat.

Asetelmassa 1 on kuvattu kotitalouksien tulonmuodostusta vuosina 1990–2001. Palkkatulojen osuus kotitalouksien bruttotuloista kasvoi selvästi vuonna 2001, mutta oli edelleen huomattavasti alhaisempi kuin 1990-luvun alussa. Yrittäjätulojen tulo-osuus osuus laski hieman vuonna 2001. Myös omaisuustulojen tulo-osuus laski ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1994, mutta säilyi edelleen korkealla tasolla.

Saadut tulonsiirrot lisääntyivät 1990-luvun alussa voimakkaasti ja niiden merkitys kotitalouksien tulorakenteessa kasvoi huomattavasti. Vuodesta 1995 vuoteen 2000 niiden osuus kotitalouksien tuloista laski nopeasti. Vuonna 2001 saatujen tulonsiirtojen tulo-osuus kuitenkin nousi hieman samalla kun tuotannontekijätulojen tulo-osuus laski. Myös tulonsiirtojen reaalin kokonaisuus kasvoi vuonna 2001 ansioeläkkeiden kasvun vuoksi.

Maksettujen tulonsiirtojen osuus bruttotuloista on ilmaistu negatiivisena, sillä ne vähentävät käytettävissä olevia tuloja. Kun bruttotulot eivät kasvaneet ja välittömät verot vähenivät, maksettujen tulonsiirtojen tulo-osuus laski lähes prosenttiyksiköllä.

Asetelma 1.

Kotitalouksien tulojen rakenne vuosina 1990–2001*, % bruttotuloista.

Tulokäsite	Osuus bruttotuloista, %											
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
1. Palkkatulot	65,6	62,5	58,4	54,0	52,7	53,4	54,5	54,5	55,5	55,4	55,4	57,2
2. Yrittäjätulot	7,1	6,2	5,6	5,9	6,8	6,8	6,0	6,3	6,1	5,8	5,9	5,7
3. Omaisuustulot	5,4	6,8	7,1	8,5	8,2	8,6	9,2	10,5	11,3	13,1	14,5	12,6
4. Tuotannontekijätulot (1+2+3)	78,1	75,6	71,2	68,4	67,7	68,9	69,7	71,3	72,9	74,3	75,7	75,5
5. Saadut tulonsiirrot	21,9	24,4	28,8	31,6	32,3	31,1	30,3	28,7	27,1	25,7	24,3	24,5
6. Bruttotulot (4+5)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
7. Maksetut tulonsiirrot	-24,8	-23,5	-25,5	-24,8	-26,4	-26,8	-27,0	-26,2	-26,3	-26,2	-26,2	-25,3

Tulokäsitteen muutosten vuoksi vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

*= ennakkotieto

Tuloerot kaventuivat vuonna 2001

Ennakkotietojen mukaan suhteelliset tuloerot pienenevät edellisvuoteen verrattuna vuonna 2001. Tuloerojen pieneneminen havaitaan asetelmasta 2, jossa suhteellisia tuloeroja on tarkasteltu tulonsaajakymmenysten (desiiliryhmien) tulo-osuuksien ja tulojaon epätasaisuutta mittaavan Gini-kertoimen avulla.

Tulo-osuudet kuvaavat, millaisen prosenttiosuuden eri tulokymmenyksiin sijoittuvat kotitaloudet ovat saaneet käytettävissä olevista tuloista. Gini-kerroin on yleisesti käytetty tulojaon epätasaisuutta kuvaava indikaattori¹.

Ylimmän tulonsaajakymmenyksen tulo-osuus väheni noin prosenttiyksikön edellisvuodesta vuonna 2001. Pienituloisimman kymmenesosan tulo-osuus säilyi ennallaan. Kaikki muut ryhmät lisäsivät tulo-osuuttaan. Seitsemäs, kahdeksas ja yhdeksäs tulokymmenys lisäsivät tulo-osuuttaan hieman enemmän kuin muut. Suurituloisimman väestöosan tulo-osuuden pieneneminen on pääasiassa seurausta omaisuustulojen, lähinnä luovutusvoittojen, vähenemisestä.

Tuloerojen taso säilyi 1990-luvun loppupuolen tasolla, vaikka tuloerot vuonna 2001 kaventuivat. Ylimmän tulokymmenyksen tulo-osuus oli edelleen vajaat neljä prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 1990.

Asetelmassa 3 on esitetty ennakkotietoja keskimääräisten reaalityulojen muutoksista tulokymmenyksissä. Suurituloisimpien reaalityulot laskivat ja pienituloisimpien pysyivät lähes ennallaan vuonna 2001. Muiden

ryhmien tulokehitys oli selvästi parempaa vaihdellen noin 2,5 ja 3,5 prosentin välillä.

Asetelmassa 4 kuvataan käytettävissä olevien tulojen lisäksi tuotannontekijätulojen ja bruttotulojen jakautumista kaikkien kotitalouksien välillä. Tuotannontekijätulojen erot kotitalouksien välillä supistuivat vuonna 2001. Ne olivat kuitenkin edelleen huomattavasti suuremmat kuin ennen 1990-luvun alun lamaa.

Tuotannontekijätulojen erojen pieneneminen aiheutuu ilmeisesti omaisuustulojen aiempaa tasaisemmasta jakautumisesta kaikkien kotitalouksien välillä. Sen sijaan palkkatulojen jakauma kotitalouksien välillä oli hieman aiempaa epätasaisempi. Ennen vuotta 2001 palkkatulojen erot olivat tasoittuneet lievästi joka vuosi vuodesta 1995 alkaen.

Myös bruttotulojen jakautuminen muuttui aiempaa tasaisemmaksi vuonna 2001. Kotitalouksien saamien tulonsiirtojen vuoksi bruttotulojen erot eivät juuri kasvaneet laman aikana. Viime vuosikymmenen jälkipuoliskolla erot kuitenkin kasvoivat, kun saadut tulonsiirrot eivät enää tasoittaneet riittävästi tuotannontekijätulojen eroja.

Julkinen valta vaikuttaa tuotannontekijätulojen ja bruttotulojen eroihin tulonsiirtojen avulla. Asetelman 4 alaosassa kuvataan saatujen ja maksettujen tulonsiirtojen vaikutusta tuloeroihin Gini-kertoimen muutoksella, kun siirrytään tuotannontekijätuloista bruttotuloihin ja edelleen käytettävissä oleviin tuloihin.

Asetelma 2.

Desiilien tulo-osuudet vuosina 1990–2001*. Desiiliryhmät on muodostettu henkilöiden kesken kotitalouden kutsu-yksikköä (OECD) kohti lasketun käytettävissä olevan tulon mukaan.

Desiiliryhmä	Tulo-osuus, %											
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
I	5,0	4,9	5,0	5,0	5,1	5,0	4,8	4,6	4,5	4,4	4,3	4,3
II	6,5	6,6	6,7	6,6	6,6	6,4	6,3	6,1	6,0	5,9	5,7	5,8
III	7,4	7,4	7,5	7,3	7,3	7,2	7,1	7,0	6,9	6,7	6,7	6,8
IV	8,1	8,2	8,1	8,0	8,0	8,0	7,9	7,7	7,6	7,5	7,4	7,6
V	8,9	9,0	8,9	8,7	8,8	8,7	8,7	8,5	8,5	8,3	8,3	8,4
VI	9,7	9,8	9,7	9,6	9,6	9,5	9,5	9,4	9,4	9,2	9,2	9,3
VII	10,6	10,6	10,6	10,5	10,4	10,4	10,5	10,4	10,4	10,2	10,2	10,4
VIII	11,8	11,8	11,7	11,6	11,6	11,6	11,7	11,7	11,7	11,5	11,4	11,6
IX	13,5	13,4	13,3	13,4	13,5	13,5	13,6	13,5	13,6	13,3	13,4	13,6
X	18,4	18,4	18,4	19,3	19,3	19,8	19,9	21,0	21,6	23,0	23,4	22,3
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gini-kerroin	20,5	20,4	20,0	21,1	21,0	21,8	22,3	23,7	24,8	25,9	26,6	25,7

Pyöritysten vuoksi desiiliryhmien tulo-osuudet eivät aina summaudu sataan. Tulokäsitteen muutosten vuoksi vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

*=ennakkotieto

¹ Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet. Tässä julkaisussa Gini-kertoimet on kerrottu sadalla. Gini-kertoimen suurin mahdollinen arvo on sata. Tällöin suurituloisin tulonsaaja saisi kaikki tulot. Pienin mahdollinen Gini-kertoimen arvo on 0, jolloin kaikkien tulonsaajien tulot olisivat yhtä suuret.

Saatujen tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus kasvoi vuonna 2001, kun se oli sitä ennen laskenut yhtäjaksoisesti vuodesta 1995 alkaen. Myös maksettujen tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus kasvoi vuonna 2001. Muutos aiheutuu omaisuustulojen vähenemisestä seuranneesta kotitalouksien verotuksen

progressiivisuuden lisääntymisestä. Myös saatujen ja maksettujen tulonsiirtojen yhteisvaikutus tuotannontekijätulojen eroihin kasvoi hieman. Kokonaisuutena tulonsiirrot tasasivat tuloeroja vuonna 2001 kuitenkin vähemmän kuin 1990-luvun alussa ja likimain saman verran kuin 1980-luvun alussa.

Asetelma 3.

Ennakkotietoja käytettävissä olevien tulojen reaali muutoksista (%) tulokymmenyksittäin 2000–2001*. Desiiliryhmät on muodostettu henkilöiden kesken kotitalouden kulutusyksikköä (OECD) kohti lasketun käytettävissä olevan tulon mukaan.

Käytettävissä olevat tulo/OECD-kulutusyksikkö	Muutos-%									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Keskiarvo	0,3	2,8	2,9	3,3	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	-3,6
Mediaani	0,0	2,5	2,9	3,5	2,7	2,4	3,0	2,6	2,4	-1,0

Tulokäsitteen muutosten vuoksi vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

*=ennakkotieto

Asetelma 4.

Tuotannontekijätulojen, bruttotulojen ja käytettävissä olevien tulojen Gini-kertoimet sekä tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus vuosina 1990–2001*. Gini-kertoimet on laskettu henkilöiden kesken kotitalouden kulutusyksikköä (OECD) kohti lasketun tulon mukaan.

Tulokäsite	Gini-%											
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Tuotannontekijätulot	39,4	39,9	42,4	45,7	46,5	46,4	46,8	47,3	47,1	47,6	47,6	46,9
Bruttotulot	25,8	25,4	25,4	26,4	26,2	26,9	27,5	28,6	29,5	30,6	31,2	30,4
Käytettävissä olevat tulot	20,5	20,4	20,0	21,1	21,0	21,8	22,3	23,7	24,8	25,9	26,6	25,7
Tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus	Muutos-%											
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
(1) Saadut tulonsiirrot	34,6	36,5	40,2	42,3	43,7	42,0	41,2	39,4	37,3	35,7	34,4	35,1
(2) Maksetut tulonsiirrot	20,6	19,4	21,0	19,9	19,7	19,0	18,8	17,3	16,2	15,3	14,8	15,4
(3) Yhteisvaikutus	48,1	48,8	52,8	53,8	54,8	53,0	52,2	49,9	47,4	45,5	44,1	45,1

Tulokäsitteen muutosten vuoksi vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

*= ennakkotieto

Asetelmassa 5 kuvataan, miten kotitalouksien tulonmuodostus vaikuttaa käytettävissä olevien tulojen eroihin. Eri tulolajien vaikutusten summa on yhtä suuri kuin käytettävissä olevien tulojen Gini-kerroin². Jos tulolajivaikutus on positiivinen, tuloerä kasvattaa käytettävissä olevien tulojen eroja. Jos se on negatiivinen, tuloerä vähentää käytettävissä olevien tulojen eroja. Saaduista

tulonsiirroista on eroteltu työeläkkeet, koska niiden vaikutus tuloeroihin poikkeaa muista tulonsiirroista.

Asetelmasta havaitaan, että selvästi suurin vaikutus käytettävissä olevien tulojen eroihin on palkkatuloilla. Tämä on lähinnä seurausta palkkatulojen suuresta tuloosuudesta. Palkkatulojen merkitys väheni lamavuosina, mutta on sen jälkeen kasvanut.

²Gini-kerroin on esitetty tuloerien tulo-osuuksilla painotettujen keskittymiskertoimien summana. Tulo-osuus kertoo tulolajin merkityksen tulonmuodostuksessa. Keskittymiskerroin kertoo, miten tuloerä on kohdentunut eri tulotasoilla olevien tulonsaajien kesken. Ks. Lerman & Yitzhaki (1985): "Income Inequality Effects by Income Source: A New Approach and Applications to the United States", Review of Economics and Statistics 67, s. 151-156.

Vuonna 2001 palkkatulojen vaikutus kasvoi lähes vuoden 1990 tasolle. Merkittävimmin tulolajivaikutus on kuitenkin viime vuosina lisääntynyt omaisuustuloilla. Omaisuustulojen tulo-osuus kasvoi nopeasti 1990-luvulla ja ne kohdentuivat aiempaa enemmän suurituloisille kotitalouksille. Tähän vaikutti erityisesti veronalaisten luovutusvoittojen ja osinkotulojen lisäänty-

minen. Vuonna 2001 omaisuustulojen tulo-osuus kuitenkin supistui luovutusvoittojen vähenemisen vuoksi. Omaisuustulot myös kohdentuivat enemmän pienituloisille kotitalouksille kuin kahtena edeltävänä vuotena. Näiden tekijöiden seurauksena omaisuustulojen vaikutus käytettävissä olevien tulojen eroihin väheni ensimmäistä kertaa vuoden 1994 jälkeen.

Asetelma 5.

Käytettävissä olevien tulojen Gini-kertoimen hajotelma tulolajeittain 1990–2001*.

Vuosi	Palkkatulot	Yrittäjätulot	Omaisuustulot	Saadut tulonsiirrot (pl. työeläkkeet)	Työeläkkeet	Maksetut tulonsiirrot	Käytettävissä olevat tulot
1990	29,0	3,0	2,6	-2,6	1,8	-13,3	20,5
1991	26,9	2,3	3,5	-2,8	2,8	-12,3	20,4
1992	26,9	1,9	3,7	-3,1	4,0	-13,3	20,0
1993	26,1	2,7	5,1	-3,4	3,9	-13,3	21,1
1994	26,5	3,8	4,9	-4,5	4,1	-13,8	21,0
1995	25,9	4,1	5,7	-4,1	4,5	-14,3	21,8
1996	27,5	3,1	6,1	-4,1	4,4	-14,8	22,4
1997	27,4	3,7	7,3	-4,0	3,8	-14,6	23,7
1998	27,7	3,9	8,3	-3,8	3,5	-14,9	24,8
1999	27,8	3,5	10,4	-3,6	2,9	-15,1	25,9
2000	27,3	3,7	11,9	-3,6	2,7	-15,3	26,6
2001*	28,6	3,2	9,4	-3,5	2,5	-14,6	25,7

Luvut on laskettu henkilöiden kesken OECD-kulutussyksikköä kohti laskettujen käytettävissä olevien tulojen mukaan.

Tulokäsitteen muutosten vuoksi vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. * = ennakkotieto

Sosioekonomisten ryhmien tulokehitys

Asetelmassa 6 on esitetty ennakkotietoja sosioekonomisten ryhmien tulojen muutoksista vuonna 2001 edellisvuoteen verrattuna. Tulomuutokset on laskettu OECD-kulutussyksikköä kohti lasketuille käytettävissä oleville tuloille keskiarvo- ja mediaaniluvuista. Tuloksia on pidettävä lähinnä suuntaa antavina, sillä otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun merkitys on suuri ja vaikeuttaa erityisesti vuositason muutosten arviointia³.

Tulojen muutoksia tulkittaessa on pidettävä mielessä myös rakennemuutosten vaikutus. Kun tulomuutoksia lasketaan kahden vuoden poikkileikkausaineistoista laskettujen lukujen perusteella, vaikuttavat sosioekonomisessa rakenteessa tapahtuneet muutokset arvioihin tulokehityksestä. Tämän vuoksi tulomuutokset on laskettu myös paneeliasetelmasta eli sellaisten kotitalouksien tuloista, joiden sosioekonominen ryhmä on pysynyt muuttumattomana vuosina 2000 ja 2001. Paneeliasetelmassa keskimääräistä tulotasoa on mitattu keskiarvolla.

Sosioekonomisen aseman muodostamisessa tapahtuneen muutoksen vuoksi palkansaajat on kyetty luokit-

telemaan vain toimihenkilöiksi ja työntekijöiksi: ylemmät ja alemmat toimihenkilöt on siis yhdistetty yhdeksi luokaksi⁴. On huomattava, että ylempien toimihenkilöiden tulotaso olisi selvästi muita palkansaajaryhmiä korkeampi, kun taas työntekijöiden ja alempien toimihenkilöiden tulotaso olisi varsin lähellä toisiaan.

Asetelman 6 paneeliasetelman mediaanitulon muutoksen perusteella voidaan päätellä, että paras tulokehitys vuonna 2001 oli kotitalouksilla, joiden pääasiallisesta toimeentulosta vastasi palkansaaja, yrittäjä tai työtön. Heikoin tulokehitys oli eläkeläistalouksilla ja maatalousyrittäjillä.

Työttömien kotitalouksien⁵ hyvän tulokehityksen taustalla on palkkatulojen lisääntyminen. Sosiaaliavustukset, joihin mm. työttömyyskorvaukset luetaan, vähenivät. Työttömissä talouksissa on aiempaa enemmän ansiotyötä tehneitä, joiden tulot tai toiminta vuoden aikana eivät riittäneet tekemään heistä ammatissa toimivia.

Eläkeläistalouksien tulokehitys oli vuonna 2001 muita ryhmiä heikompaa, kun tarkastellaan talouksia, joiden viitehenkilö oli eläkeläinen molempina vuosina.

³ Satunnaisvaihtelun merkitys on suurin yrittäjillä, maatalousyrittäjillä ja työttömillä kotitalouksilla.

⁴ Muutos aiheutuu uuden ammattiluokituksen käyttöönotosta v. 2001 tulonjakotilastossa.

⁵ Pääasiallisesta toimeentulosta vastaava henkilö vähintään 6 kuukautta työttömänä vuoden aikana.

Poikkileikkaustarkastelussa eläkeläistalouksien tulot nousivat nopeammin, koska uudet eläkeläiset ovat pääsääntöisesti aiemmin eläkkeillä olleita suurituloisempia.

Yrittäjätalouksien tulokehitys oli paneelitarkastelun mukaan varsin hyvää, sen sijaan poikkileikkaustarkastelussa käytävissä olevat tulot laskivat. Tulos voi aiheutua rakennemuutoksista ja satunnaisvaihtelusta.

Maatalousyrittäjien tulokehitys oli heikkoa kaikkien

tarkastelutapojen mukaan. Tähän vaikutti merkittävästi metsänmyyntitulojen väheneminen. Myös maatalouden yrittäjätulot laskivat.

Pitemmän aikavälin (1995–2001) tarkastelussa paras tulokehitys on ollut palkansaaja- ja yrittäjätalouksilla. Heikointa se on ollut työttömien ja maatalousyrittäjien kotitalouksilla.

Asetelma 6.

Ennakkotietoja keskimääräisten tulojen reaalisesta muutoksesta sosioekonomisen ryhmän mukaan vuonna 2001*, %. Tulokäsite: kotitalouden käytävissä olevat tulot / OECD-kulutussyksikkö.

	Koko aineisto, poikkileikkausasetelma				Paneeliasetelma	
	Keskiarvo		Mediaani		Keskiarvo	Mediaani
	Muutos, % 2000–2001	Keskimääräinen vuosimuutos, % 1995–2001	Muutos, % 2000–2001	Keskimääräinen vuosimuutos, % 1995–2001	Muutos, % 2000–2001	Muutos, % 2000–2001
Yrittäjät	-5,4	3,4	-5,6	1,9	3,1	3,2
- Maatalousyrittäjät	-6,6	1,1	-7,6	1,1	-1,7	0,1
- Muut yrittäjät	-4,9	4,0	-5,0	2,5	4,8	5,2
Palkansaajat	4,1	3,4	4,1	3,2	-0,6	4,3
- Toimihenkilöt	3,9	3,7	3,0	3,2	-2,7	5,1
- Työntekijät	3,4	2,6	2,0	2,7	3,7	3,3
Eläkeläiset	3,5	1,8	4,0	1,6	-0,8	1,5
Työttömät	4,4	1,1	3,5	0,0	5,1	3,4
Kaikki kotitaloudet	1,1	3,1	2,7	2,6	0,0	3,1

*=ennakkotieto

Tulokehitys kotitalouden elinvaiheen mukaan

Asetelmassa 7 on esitetty ennakkotietoja kotitalouksien käytävissä olevien reaalityulojen muutoksesta kotitalouden elinvaiheen mukaan.

Paras tulokehitys vuonna 2001 oli sekä keskiarvoetta mediaanitulolla mitattuna lapsettomilla pareilla. Lapsettomista pareista nuorten (viitehenkilön ikä alle 34 vuotta) kotitalouksien tulokehitys oli jonkin verran heikompaa kuin muiden ryhmien. Myös pitemmällä aikavälillä lapsettomien parien tulokehitys on ollut muita ryhmiä nopeampaa.

Lapsiperheiden (parit, joilla lapsia) tulot kasvoivat mediaanitulolla mitattuna nopeammin kuin keskiarvolla, mutta molemmilla tavoilla hitaammin kuin lapsettomilla pareilla. Ryhmän sisällä pienten lasten perheiden (kaikki lapset alle 7-vuotiaita) ja toisaalta teini-ikäisten lasten perheiden (nuorin lapsi 13–17 -vuotias) tulokehitys näyttäisi olleen hieman muita lapsiperheitä heikompaa.

Yhden hengen talouksien tulokehitys oli mediaani-

tulon mukaan noin 2,5 prosenttia. Heikoin tulokehitys oli nuorilla yhden hengen talouksilla, paras keski-ikäisillä ja ikääntyneillä. Yli 65-vuotiaiden yhden hengen talouksien keskiarvon muutoksen vaikuttaa vuoden 2000 aineistossa oleva poikkeavan suuri havainto, joten mediaanin muutos antaa tässä ryhmässä oikeamman kuvan tulojen muutoksesta.

Yksinhuoltajien tulokehitys on ollut muita väestöryhmiä heikompaa vuosina 1995–2001. Vuoden 2001 tulokehityksestä mediaani ja keskiarvo antavat erilaisen kuvan. Mediaanitulo laskee noin 3 prosenttia, kun keskiarvolla mitattuna tulokehitys on ollut keskimääräistä parempaa.

Yksinhuoltajien lukumäärä aineistossa on varsin pieni, joten satunnaisvaihtelun merkitys on suurempi kuin muissa asetelman 7 ryhmissä. Keskiarvon muutos on yksinhuoltajien ryhmissä positiivista, vaikka vuoden 2001 aineistossa olevien poikkeavan suurten havaintojen vaikutus poistettaisiin.

Asetelma 7.

Kotitalouksien reaaliset tulomuutokset kotitalouden elinvaiheen mukaan 2000–2001* ja keskimäärin vuodessa 1995–2001*. Tulokäsite: kotitalouden käytettävissä olevat tulot/OECD-kulutussyksikkö.

	Keskiarvo		Mediaani	
	Muutos, % 2000–2001*	Keskimääräinen vuosimuutos, % 1995–2001*	Muutos, % 2000–2001*	Keskimääräinen vuosimuutos, % 1995–2001*
Yhden henkilön taloudet	0,1	2,5	2,5	2,2
län mukaan				
– 34 vuotta	-1,8	1,9	-2,9	1,8
35 – 64 vuotta	2,8	3,2	3,8	3,5
65– vuotta	-2,5	1,6	4,4	1,5
Lapsettomat parit	1,7	4,0	2,9	3,2
Viitehenkilön iän mukaan				
– 34 vuotta	-1,0	3,3	0,9	3,1
35 – 64 vuotta	1,9	4,6	4,0	3,6
65– vuotta	2,2	2,4	3,0	1,9
Parit, joilla lapsia	0,4	2,8	1,2	2,6
Nuorimman lapsen iän mukaan				
Kaikki lapset alle 7 -vuotta	-1,6	2,1	0,6	2,5
Nuorin lapsi alle 7 -vuotias	4,2	3,5	2,9	2,0
Nuorin 7–12 vuotias	1,2	3,2	3,0	2,7
Nuorin lapsi 13 – 17 vuotias	-0,3	3,0	-0,3	3,0
Yksinhuoltajat	1,4	0,5	-2,9	-0,3
Muut kotitaloudet	1,6	2,6	1,7	2,7
Kaikki kotitaloudet	1,1	3,1	2,7	2,6

*=ennakkotieto

Pienituloiset kotitaloudet vuonna 2001

Asetelmassa 8 on esitetty ennakkotietoja pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden lukumäärästä.

Pienituloisuus on määritelty kahdella tavalla. Ensimmäisellä tavalla kotitalous määrittyy pienituloiseksi, jos käytettävissä olevat tulot OECD-kulutussyksikköä kohti laskettuna ovat alle 50 prosenttia kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta.

Toinen määritelmä on Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin suosituksen mukainen: pienituloisuuden raja on 60 prosenttia ns. uutta OECD-kulutussyksikköä kohti lasketusta mediaanitulosta⁶. Näitä mittareita kutsutaan myös suhteellisiksi (tulo)köyhyysmittareiksi ja pienituloisten osuutta kaikista kotitalouksista suhteelliseksi köyhyysasteeksi.

Molempien määritelmien mukaan pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvia henkilöitä oli vuonna 2001

enemmän kuin vuonna 2000. Lisäys voi kuitenkin aiheutua myös otannasta aiheutuvasta satunnaisvaihtelusta.

Pienituloisten määrä ja rakenne ovat hyvin herkkiä erilaisille määritelmille. Tämän vuoksi asetelmassa 9 on esitetty pienituloisten prosenttiosuuksia kolmella prosenttirajalla ja kahdella kulutussyksikköasteikolla.

Asetelmasta 9 havaitaan, että pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus väestöstä on kasvanut 1990-luvun loppupuolella kaikilla asetelman määritelmillä. Sen sijaan vuodesta 2000 vuoteen 2001 pienituloisten osuus ei ole yksiselitteisesti lisääntynyt. Kun rajana on 60 prosenttia mediaanitulosta ja yhteiskulutushyödyt huomioidaan OECD-kulutussyksiköillä, pienituloisten määrä laskee.

⁶ Erot luvuissa aiheutuvat siis erilaisista yhteiskulutushyötyjä koskevista oletuksista (vanha tai uusi OECD-kulutussyksikköasteikko) ja prosenttirajasta (50 tai 60 prosenttia mediaanista).

Asetelma 8.

Pienituloisiksi luokiteltujen lukumäärät vuosina 1990–2001*.

Vuosi	Pienituloiset					
	Pienituloisen raja 50 % mediaanitulosta OECD-kulutussyksiköt			Pienituloisen raja 60 % mediaanitulosta Uudet OECD-kulutussyksiköt		
	Henkilöitä kotitalouksissa	Osuus henkilöistä, %	Pienituloisen raja euroa/kulutussyksikkö (OECD)	Henkilöitä kotitalouksissa	Osuus henkilöistä, %	Pienituloisen raja euroa/kulutussyksikkö (uusi OECD)
1990	126 327	2,5	5 370	395 000	7,9	7 650
1991	156 925	3,1	5 710	388 800	7,8	8 080
1992	131 878	2,6	5 520	352 800	7,0	7 840
1993	133 118	2,7	5 480	315 600	6,3	7 700
1994	114 880	2,3	5 510	328 500	6,5	7 760
1995	123 031	2,4	5 670	370 400	7,3	7 990
1996	144 443	2,9	5 820	418 800	8,3	8 240
1997	159 300	3,1	6 100	417 500	8,2	8 560
1998	202 553	4,0	6 370	494 200	9,7	8 930
1999	180 284	3,5	6 620	500 300	9,8	9 320
2000	203 506	4,0	6 990	531 700	10,4	9 730
2001*	231 988	4,5	7 340	549 700	10,7	10 290

Tulokäsitteen muutosten vuoksi vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. Pienituloisuusrajat ovat kunkin vuoden rahassa.

*=ennakkotieto

Asetelma 9.

Pienituloisiksi luokitellut erilaisilla määritelmillä, osuus henkilöistä, 1990–2001*.

Määritelmä	Osuus henkilöistä, %												
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*	
Raja suhteessa kunkin vuoden mediaanituloon													
Kulutussyksiköt: alkuperäinen OECD													
40 % mediaanista	1,0	1,5	1,2	1,2	0,9	0,9	1,0	1,2	1,4	1,3	1,5	1,6	
50 % mediaanista	2,5	3,1	2,6	2,7	2,3	2,4	2,9	3,1	4,0	3,5	4,0	4,5	
60 % mediaanista	6,6	6,7	6,0	5,4	5,9	6,6	7,5	8,1	9,0	9,1	10,6	10,1	
Kulutussyksiköt: uusi OECD													
40 % mediaanista	1,3	1,6	1,4	1,3	1,1	1,3	1,4	1,6	1,7	1,5	1,5	1,9	
50 % mediaanista	3,4	3,7	3,1	2,8	2,8	3,0	3,5	3,6	4,1	4,1	4,3	4,9	
60 % mediaanista	7,9	7,8	7,0	6,3	6,5	7,3	8,3	8,2	9,7	9,8	10,4	10,7	

Tulokäsitteen muutosten vuoksi vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. Pienituloisuusrajat ovat kunkin vuoden rahassa.

*=ennakkotieto

Pienituloisuus on edellä määritelty suhteellisenä, joten pienituloisten lukumäärä reagoi lähinnä tuloerojen muutoksiin jakauman alaosassa. Esimerkiksi tulotason voimakas lasku laman aikana ei näy pienituloisten määrässä, sillä lamavuosina pienituloisten määrä hieman väheni.

Toimeentulo-ongelmia kokeneiden määrää kuvaa toisesta näkökulmasta asetelman 10 tieto toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien ja henkilöiden määrästä. Tiedot perustuvat Stakesin toimeentulotukitilastoon.

Stakesin tietojen mukaan toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien lukumäärä väheni edelleen, mutta jonkin verran edellisvuosia vähemmän. On huomattava, että toimeentulotukea saaneiden lukumäärään voivat

vaikuttaa myös tuen myöntämisperusteisiin tehdyt muutokset.

Asetelman 10 alaosassa on lisäksi esitetty pienituloisten määrä kiinteällä, elinkustannusindeksillä korotettuun vuoden 1990 mediaanituloon perustuvalla rajalla. Näin määriteltynä pienituloisten osuus kasvoi 1990-luvun alussa ja laski viime vuosien nousukauden aikana.

Vuodesta 2000 vuoteen 2001 pienituloisten osuus kiinteällä tuloajalla nousi hieman, kun rajana pidetään puolta mediaanitulosta ja käytetään perinteistä OECD-kulutussyksikköasteikkoa. Jos raja nostetaan EU-määritelmän mukaisesti 60 prosenttiin mediaanitulosta ja käytetään uutta OECD-asteikkoa, pienituloisten osuus laskee hieman.

Asetelma 10.

Pienituloisiksi luokitellut kiinteällä tuloajalla (vuoden 1990 mediaanitulo korotettuna elinkustannusindeksillä), osuus henkilöistä, % sekä toimeentulotukea saaneet vuosina 1990–2001*.

Määritelmä	Osuus henkilöistä, %											
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Kiinteä tuloajaja (1990 mediaanitulo)												
Kulutussyksiköt: alkuperäinen OECD												
50 % mediaanista	2,5	2,8	3,1	3,4	3,2	2,9	3,4	3,1	3,5	2,8	2,6	2,9
Kulutussyksiköt: uusi OECD												
60 % mediaanista	7,9	7,3	8,6	9,1	10,2	9,9	10,1	8,8	8,9	7,8	7,8	7,6
Toimeentulotukea saaneita¹												
Henkilöitä	314 000	396 100	464 600	528 100	577 300	584 100	609 700	593 800	534 900	492 700	454 400	443 155
Kotitalouksia	181 600	222 700	258 900	292 600	329 400	339 000	349 600	344 700	313 300	292 000	271 700	264 122

*= ennakkotieto. Tulokäsittelyn muutosten vuoksi vuosien 1990-1992 ja 1993-2001 luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

¹ Lähde: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes. Stakesin kotitalouskäsite poikkeaa tuloajakotilaston käsitteestä. Esimerkiksi 18 vuotta täyttänyt henkilö muodostaa oman kotitalouden, vaikka asuisi vanhempiensa luona.

Kokopäivätoimisten palkansaajien vuosipalkkojen mediaani 25 524 euroa vuonna 2001

Ennakkotietojen mukaan koko vuoden kokoaikatyötä tehneiden palkansaajien lukumäärä oli noin 1,41 miljoonaa vuonna 2001. Tämä on noin 25 000 henkilöä enemmän kuin edellisvuonna. Kokopäivätoimisten miespalkansaajien lukumäärä oli noin 760 000, joka on 10 000 henkilöä enemmän kuin vuonna 2000. Kokopäivätoimisia naispalkansaajia oli noin 653 000 eli noin 15 000 henkilöä edellisvuotta enemmän.

Vuonna 2001 kokopäivätoimisten palkansaajien vuosipalkkojen mediaani oli 25 524 euroa vuodessa, joka on reaalisesti 1,9 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuosipalkkojen keskiarvo oli 29 250 euroa vuodessa. Se on reaalisesti noin 2,6 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2000.

Vuosipalkkojen mediaani oli miehillä 28 843 euroa, joka on reaalisesti 2,8 prosenttia edellisvuotta enemmän. Naisilla vuosipalkkojen mediaani oli 22 724 euroa. Tämä on reaalisesti 1,7 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Koska miespalkansaajien palkkatulojen mediaani ja keskiarvo nousivat enemmän kuin naisten, sukupuolten väliset palkkaerot kasvoivat hieman edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2001 naisten mediaanipalkka oli 78,8 prosenttia miesten mediaanipalkasta, kun suhde vuonna 2000 oli 79,6 prosenttia. Muutokset sukupuolten välisissä palkkaeroissa olivat kuitenkin pieniä ja ne voivat aiheutua myös satunnaisvaihtelusta.

Ennakkotietojen mukaan palkkaerot kasvoivat hieman. Tämä ilmenee asetelman 8 palkkahajonnan tunnusluvuista. Miehillä suurituloisin kymmenesosa palkansaajista on kasvattanut osuuttaan palkkatuloista.

Työsuhdeoptioista saadut tulot eivät ole mukana asetelman 11 palkkatuloissa. Käytännössä työsuhdeoptiot vaikuttaisivat asetelmassa 11 keskiarvoihin, tulo-osuuksiin ja koko jakauman huomioon ottavaan Gini-kertoimeen.

Asetelma 11.

Koko vuoden kokoaikatyötä tehneiden palkansaajien tulo-osuudet desiiliryhmittäin, tulonsaajien lukumäärät, keskimääräiset palkkatulot ja palkkahajonnan tunnuslukuja sukupuolen mukaan vuosina 1997–2001*.

Desiili	Yhteensä					Miehet					Naiset				
	1997	1998	1999	2000	2001*	1997	1998	1999	2000	2001*	1997	1998	1999	2000	2001*
I	5,6	5,5	5,5	5,5	5,4	5,3	5,2	5,2	5,2	5,0	6,2	6,1	6,2	6,2	6,0
II	6,6	6,6	6,7	6,6	6,5	6,5	6,4	6,5	6,5	6,3	7,3	7,4	7,5	7,3	7,3
III	7,3	7,2	7,4	7,2	7,1	7,1	7,1	7,2	7,2	7,1	7,9	7,9	7,8	7,8	7,9
IV	7,8	7,8	7,8	7,8	7,7	7,8	7,7	7,9	7,8	7,7	8,4	8,4	8,3	8,4	8,3
V	8,5	8,4	8,5	8,5	8,4	8,5	8,4	8,5	8,5	8,4	8,8	8,9	8,8	8,8	8,8
VI	9,3	9,1	9,2	9,2	9,1	9,3	9,2	9,3	9,2	9,2	9,5	9,5	9,3	9,4	9,4
VII	10,2	10,1	10,2	10,1	10,0	10,3	10,3	10,3	10,1	10,1	10,2	10,2	10,1	10,1	10,1
VIII	11,5	11,4	11,5	11,3	11,3	11,5	11,6	11,5	11,4	11,5	11,3	11,2	11,1	11,1	11,1
IX	13,5	13,5	13,4	13,4	13,4	13,5	13,5	13,3	13,5	13,5	12,8	12,7	12,8	12,7	12,7
X	19,9	20,4	20	20,5	20,9	20,2	20,7	20,2	20,7	21,3	17,7	17,9	18,2	18,4	18,4
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Lukumäärä, 1000 henkilöä	1246,4	1292,8	1341,1	1386,1	1411,1	653,2	693,0	713,1	748,2	758,5	593,2	599,8	628,0	638,0	652,6
Keskiarvo, euroa	25,2	26,2	26,6	27,8	29,3	28,3	29,4	29,8	31,1	33,0	21,8	22,3	23,0	23,9	24,9
Mediaani, euroa	22,2	22,8	23,4	24,4	25,5	25,3	25,9	26,5	27,4	28,8	19,9	20,5	20,8	21,8	22,7
Gini-kerroin	21,0	21,6	21,1	21,5	22,2	21,9	22,6	21,8	22,3	23,2	16,9	17,0	17,3	17,3	17,5
d9/d1	2,38	2,42	2,36	2,40	2,4	2,50	2,54	2,47	2,53	2,58	2,04	2,03	2,02	2,00	2,02
d9/d5	1,69	1,73	1,69	1,71	1,73	1,69	1,72	1,68	1,73	1,72	1,56	1,52	1,57	1,53	1,53
d5/d1	1,41	1,40	1,40	1,41	1,41	1,48	1,47	1,47	1,46	1,50	1,31	1,33	1,29	1,31	1,32

Vuosien 2000 ja 2001 palkat eivät sisällä työsuhdeoptioita. Vuosien 1998 ja 1999 palkoista on poistettu luontoisedut siltä osin kun niiden arvo ylitti 12 600 euroa vuodessa. Pyöristysten vuoksi desiiliryhmien tulo-osuudet eivät aina summaudu sataan.

*= ennakkotieto

Tuoteseloste

Tutkimusmenetelmä

Julkaisun tiedot perustuvat vuoden 2001 tulonjakotilaston ennakkoinformaatioon. Tulonjakotilasto perustuu otantaan ja siinä on käytössä paneeliotos, jossa sama kotitalous on mukana tutkimuksessa kahtena vuotena peräkkäin. Noin puolet tulonjaon kokonaisotoksesta vaihtuu vuosittain. Tulonjakotilaston otoskoko ja vastauskato ilmenevät taulukosta 1. Kato vuoden 2001 tutkimuksessa on lähes samalla tasolla kuin edellisvuosina.

Koska tulonjakotilasto perustuu otantaan, sen tuloksiin sisältyy satunnaisvirhettä. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havaintoja, satunnaisvirhe saattaa olla suuri ja tulokset sen vuoksi epävarmoja. Mikäli ryhmään on otoksessa tullut alle 30 havaintoa, tietoja ei julkaista. Satunnaisvaihtelua hallitaan keskivirheiden avulla. Keskivirhelaskelmia julkaistaan kesällä 2003 ilmestyvässä tulonjakotilaston vuosijulkaisussa. Ennakkotilaston keskivirhelaskelmia voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Tulotiedot on kerätty pääasiassa hallinnollisista re-

kistereistä. Näistä tärkeimpiä ovat Verohallituksen henkilöverotuksen tietokanta ja Kelan etuustiedot. Ennakkotilastossa 2001 on käytetty henkilöverotuksen lopullista tietokantaa. Ennen vuotta 2000 ennakkotilastossa jouduttiin käyttämään Verohallituksen ennakkoinformaatiota.

Aineiston laadun parantamiseksi on suoritettu sekä koneellisia että muita tarkistuksia. Tarkistuksilla on pyritty vähentämään virheellisten haastattelutietojen määrää sekä varmistamaan haastattelu- ja rekisteritietojen keskinäinen loogisuus. Haastattelutietojen lisäksi on korjattu myös rekisteritiedoissa havaittuja puutteita ja virheitä.

Käsitteet

Tulokäsitteinä on käytetty tuotannontekijätuloja, bruttotuloja ja käytettävissä olevia tuloja. Tuotannontekijätulot muodostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista. Kun tuotannontekijätuloihin lisätään saadut tulonsiirrot saadaan bruttotulot. Kun bruttotuloista vähennetään maksetut verot ja veronluontoiset maksut päästään käy-

tettävissä oleviin tuloihin.

Palkansaajia kuvaavassa osassa käytetty vuosipalkka-käsite sisältää palkansaajan saamat luontoisedut, lomarahat sekä erilaiset yksilölliset palkkiot ja ylityökorvaukset. Lisäksi vuosipalkkaan sisältyvät palkkatulot mahdollisista sivutoimista. Tulonjakotilastossa realisoituiden työsuhdeoptiot on luettu mukaan kotitalouksien palkkatuloihin, mutta ei henkilöiden vuosipalkkoihin.

Vuoden 2001 ennakkotilastossa tietoja vertaillaan tulonjakotilaston vuoden 2000 lopullisiin tietoihin. Osa käytettävissä olevaan tuloon vaikuttavista ennakkotilaston tuloeristä tulee muuttamaan lopullisessa tulonjakotilastossa (mm. kiinteistövero). Eri kokoisten kotitalouksien tulojen vertailussa on käytetty kulutusyksikkö-

asteikkoja, joilla pyritään ottamaan huomioon ns. yhteiskulutushyötyjä. Pääasiallisesti julkaisussa on käytetty OECD-kulutussyksiköitä, joissa talouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut aikuiset painon 0,7 ja alle 18-vuotiaat lapset painon 0,5.

Pienituloisuutta koskevassa osiossa on lisäksi käytetty ns. uutta OECD-asteikkoa (englanniksi "modified OECD-scale"), jossa ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut yli 13-vuotiaat painon 0,5 ja 0–13 –vuotiaat painon 0,3.

Vuosien 1990–1992 ja 1993–2001 tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia lähinnä laskennallisen asuntulon muodostuksessa tehtyjen muutosten vuoksi.

Taulukko 1.

Vuoden 2001 tulonjakotilaston otoskoko ja vastauskato.

Tulonjakotilasto 2001	Koko otos	I paneeli	II paneeli
Brutto-otos, kotitalouksia	12 333	6 708	5 625
– Ylipeitto	110	66	44
= Netto-otos	12 223	6 642	5 581
– Kato	1 487	1 197	290
- josta: kieltäytyneitä	1 091	905	186
- josta: ei tavoitettu	375	272	103
- josta: muu syy	21	20	1
Hyväksytyt kotitaloukset	10 736	5 445	5 291
Nettokato, % (kato/netto-otos)	12,2	18,0	5,2

Ennen vuotta 1995 asuntotulon määrittämisessä käytettiin huoneenvuokrien tasoylesohjetta. Vuodesta 1995 alkaen vuokra-arvon määrittäminen perustuu Tilastokeskuksen vuokratiedusteluun.

Luokitukset

Sosioekonomisen aseman määrittämiseksi henkilöt on ensin jaettu ammatissa toimiviin ja ammatissa toimimattomiin. Ammatissa toimiviksi on pääsääntöisesti luokiteltu kaikki tutkimusvuonna vähintään kuutena kuukautena tuotantotoimintaan osallistuneet. Kotitalouden sosioekonominen asema on määritetty viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan. Luokitusta on kuvattu tarkemmin julkaisussa Sosioekonomisen aseman luokitus 1989 (Tilastokeskus, Käsikirjoja Nro 17, Helsinki 1989).

Sosioekonomisten ryhmien tulokehitystä on arvioitu laskemalla keskimääräisten tulojen muutokset poikkileikkausasetelmassa ja paneeliasetelmassa. Tavanomaisessa poikkileikkaustarkastelussa rakennemuutokset vaikeuttavat tulokehityksen arviointia.

Tulonjakotilastossa samoilta kotitalouksilta kerätään

tietoa kahdelta peräkkäiseltä vuodelta, jolloin tätä ns. paneeliasetelmaa hyödyntämällä on mahdollista tarkastella sellaisten kotitalouksien tulokehitystä, joiden elinvaihe tai sosioekonominen asema on säilynyt muuttumattomana kahden peräkkäisen vuoden välillä. Paneeliasetelman tavoitteena on eliminoida rakennemuutosten vaikutusta keskiarvolukujen avulla kuvattuun tulokehitykseen.

Kokopäivätoiminen palkansaaja on henkilö, jonka sosioekonominen asema on palkansaaja ja joka on ollut kokopäivätyössä (ml. palkallinen sairausloma) 12 kuukautta vuodessa. Lisäksi vuonna 2001 on rajattu pois alle 8409 euroa palkkatuloa vuodessa saaneet henkilöt.

Lisätiedot

Tulonjakotilaston internet-sivuilla on lisätietoa tulonjakotilaston laadinnasta. Kotisivun osoite on <http://www.tilastokeskus.fi/tk/el/tulo/tulonj.html>. Vuoden 2001 lopulliset tiedot julkaistaan tulonjakotilaston vuosijulkaisussa kesäkuussa 2003.

SVT Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Tulot ja kulutus 2002:31
Inkomst och konsumtion
Income and Consumption

Lisätietoja – Förfrågningar – Inquiries

Veli-Matti Törmälehto (09) 1734 3680
E-mail: toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

Vastaava tilastojohtaja – Ansvarig statistikdirektör –
Director in charge

Jussi Simpura